

Sammenfatning. Netværksgrupper – systematisk litteraturgennemgang

Ph.d.-studerende/AC-fuldmægtig Anne-Kirstine Dyrvig, Afdeling for Kvalitet og Forskning/MTV, Odense Universitetshospital har i 2013 foretaget en systematisk litteraturgennemgang, hvis formål var at afdække den eksisterende viden om fastholdelse af effekter via netværk efter deltagelse på et patientuddannelseskursus. Litteraturgennemgangen er sammenfattet i det følgende.

Fremgangsmåde

Der blev søgt i fire forskellige elektroniske databaser med videnskabelige artikler. Studierne skulle opfylde følgende fire kriterier for at blive inkluderet: 1. Borgere med kronisk/langvarig sygdom, kroniske smerter eller psykiske lidelser, som har deltaget i gruppebaseret patientuddannelse, 2. En klar beskrivelse af opfølgningen (netværksdannelsen), 3. En kvantificeret præsentation af effekterne. 4. Et eller flere relevante effektmål, herunder self-efficacy, selvurderet helbred, livskvalitet, funktionsniveau eller sundhedsadfærd. Derudover blev den grå litteratur på området gennemgået, dvs. akademiske publikationer, der ikke er udgivet via forlag eller tidsskrift. Seks artikler blev identificeret ved søgning i de videnskabelige databaser, mens ingen relevante publikationer blev identificeret i den grå litteratur.

Identificerede studier

Fem af de identificerede studier var kvantitative, hvoraf fire var randomiserede, kontrollerede studier. Derudover var et studie kvalitativt. Effektmålene i studierne var overlappende, om end de anvendte instrumenter til at måle effekter i studierne var forskellige. Eksempler på effektmål var livskvalitet, funktionsniveau og forskellige psykologiske mål såsom self-efficacy, coping og social støtte. To typer af opfølgninger blev undersøgt i studierne. En type var baseret på fysisk fremmøde, mens en anden var baseret på IT-understøttede møder. Opfølgningen var af meget varierende karakter og i flere tilfælde var der tale om, at den forudgående patientuddannelse fortsatte med en lavere intensitet. Kontrolgruppen i studierne varierede, idet nogle studier anvendte en kontrolgruppe som fik et minimum af patientuddannelsen, mens et andet studie anvendte deltagernes egne baselinemålinger som kontrol. Opfølgningstiden varierede ligeledes i studierne.

De identificerede studier er således meget forskellige og en egentlig meta-analyse (en analyse hvor resultaterne fra de forskellige studier kombineres), er af den grund ikke foretaget. Den begrænsede litteratur og forskelligheden i studierne imellem bevirker, at konklusionerne skal tolkes med forsigtighed.

Konklusion

Overordnet peger studierne på, at der er en statistisk signifikant forskel fra tiden før kursusstart til tiden umiddelbart efter deltagelse på patientuddannelseskursus på en række effektmål. Ved måling af effekter efter en periode med opfølgning er forskellene stadig statistisk signifikant bedre end ved før kursusstart. Der findes ingen signifikant forskel på effekten ved måling umiddelbart efter patientuddannelsen og den senere opfølgning. Dette indikerer, at de forskellige former for patientuddannelse har en statistisk signifikant effekt, som ikke ændrer sig over tid, hvis man fastholder denne vha. opfølgning. Det er ikke muligt på baggrund af studierne at fastslå om opfølgningen i sig selv bidrager til at fastholde effekterne fra patientuddannelse, da det er uklart, hvilke elementer der har betydning for den positive effekt.

Litteraturgennemgangen peger heller ikke på, hvilken faggruppe eller organisation der skal levere opfølgningen, samt hvorvidt fysisk fremmøde kontra IT-understøttede møder eller en kombination af disse giver et bedre resultat. Gennemgangen giver således ikke anledning til en konklusion i retning af, hvem der skal levere opfølgningen, og hvordan denne skal udformes.